

گزارش آلودگی به جرب مگنینیا کوبیتالیس در کبوتر چاهی

محمد رضا یوسفی¹، جعفر حسین زاده مرزناکی^{2*}

چکیده

کبوتر چاهی با بدن آبی مایل به خاکستری خود، یکی از آشناترین پرندۀ های ایران است. به دلیل داشتن قدرت پرواز و زندگی آزادانه می تواند باعث انتشار انواع عوامل عفونی از جمله آلودگی های کرمی، تک یاخته ای و بروز اپیدمی های انگلی شود. تعداد 4 قطعه کبوتر چاهی در سال 1394 به کلینیک دامپزشکی ارجاع داده شده و مورد بررسی جهت شناسایی انگل های خارجی قرار گرفتند. بعد از جداسازی انگل ها، به منظور تشخیص دقیق از نمونه ها لام تهیه شده و با استفاده از کلید های تشخیصی معتبر شناسایی شدند، که گونه مگنینیا کوبیتالیس برای اولین بار از کبوتر چاهی گزارش گردید. این جرب فاقد منفذ تنفسی است و پاها به بادکش هایی ختم می شوند که ساقه کوتاه دارند. این جرب ها بر روی پرندگان یافت می شود که باعث ریزش پر در آن ها می گردد. مگنینیا کوبیتالیس از خانواده آنالژیده است که جز جرب های پر محسوب می شود. با توجه به اینکه این انگل برای اولین بار گزارش گردید ضروری است مطالعات بیشتری در این خصوص صورت گیرد تا سبب جلوگیری از ابتلای سایر پرندگان و دام های اهلی و بروز اپیدمی های انگلی شود و هم چنین سعی نمودیم با انجام این مطالعه در جهت حفظ محیط زیست و گونه های نادر جانوری به سازمان محیط زیست و سازمان دامپزشکی کشور در پیشبرد این اهداف کمک نماییم.

واژگان کلیدی: کبوتر چاهی، جرب، مگنینیا کوبیتالیس

1- گروه انگل شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

2- باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

مقدمه

جمعیت آنها در طبیعت یاری می‌رسانند. کبوترهای چاهی غذای پرندگان شکاری هستند، انسان نیز از گوشت این پرنده استفاده می‌کند. در ایران علاوه بر کبوتر چاهی، قمری خانگی، یا کریم، کبوتر جنگلی، فاخته و قمری معمولی از دیگر خویشاوندان کبوتر چاهی هستند (3). مگنینیا کوبیتالیس از خانواده آنالژیده (Analgidae) است که جز جرب‌های پر محسوب می‌شود. آلوده شدن میزبان با گونه‌های مگنینیا ممکن است باعث ریزش پر در ماکیان گردد. در جرب ماده اندازه همه پاها یکسان است. در جرب نر پاهای سوم بسیار بلندتر از سایر پاها می‌باشند و در انتهای بدن 2 زائده دارای بادکش جفتگیری دیده می‌شود (4). این انگل برای اولین بار از کبوتر چاهی در ایران گزارش می‌گردد.

کبوتر چاهی با بدن آبی مایل به خاکستری خود یکی از آشنا ترین پرنده‌های ایران است. این پرنده لانه خود را در دیواره‌ی چاه‌های قنات‌ها می‌سازد به همین سبب به آن کبوتر چاهی می‌گویند. زیستگاه آنها بیشتر در مناطق صخره‌ای، بیابان‌ها، شکاف کوه‌ها و قنات‌ها است. نر و ماده هم شکل اند و بدنی آبی مایل به خاکستری دارند. دو نوار پهن روی پرهای ثانویه بال دیده می‌شود. گردن و سینه آنها بنفش و براق با جلای سبز است. طول بدن این پرنده 33 سانتی متر است. کبوترهای چاهی اغلب از دانه‌ها تغذیه می‌کنند، رژیم غذایی کبوتر چاهی دانه میوه، سبزی، حلزون، کرم، جوانه‌های گیاه و حشره می‌خورند. آنها با دفع دانه‌ها در مناطق دورتر به پراکنش بذر گیاهان کمک می‌کنند، به علاوه با تغذیه از حشره‌ها به تعادل

شرح درمانگاهی

حاوی پنبه آغشته به اتر بود قرار داده شدند. پس از دو ساعت هر پرنده از پلاستیک خارج شده و بر روی یک سینی فلزی سفید قرار داده شدند. برای جمع‌آوری کامل انگل‌های خارجی، تمامی قسمت‌های

در سال 1394 چهار قطعه کبوتر چاهی به کلینیک دامپزشکی دانشگاه برای شناسایی انگل‌های خارجی منتقل شده بودند. سن پرندگان حدود 1 سال برآورد شده است. در ابتدا به داخل کیسه‌های پلاستیکی که

با استفاده از میکروسکوپ نوری و کلیدهای تشخیصی معتبر (Yamaguti and Walker)، گونه های انگل تشخیص داده می شد.

دیگری که توسط برجی و همکاران در سال 2010 بر روی کبوتران اهلی شهرستان مشهد صورت پذیرفت، شش گونه انگل شامل: کلومبیکولا کولومبه، پسودولینچیا کانارینسیس، منوکانتوس استرامینوس، منوپون گالینه و آرگاس پرسیکوس جداسازی گردید (1). در مطالعه رادفر و همکاران بر روی کبوتران جنوب خراسان در سال 2008 سه گونه انگل شامل: کلومبیکولا کولومبه، پسودولینچیا کانارینسیس، منوپون گالینه جداسازی گردید (5). با توجه به اینکه این انگل برای اولین بار گزارش گردید ضروری است مطالعات بیشتری در این خصوص صورت گیرد تا سبب جلوگیری از ابتلای سایر پرندگان و دام های اهلی و بروز اپیدمی های انگلی شود.

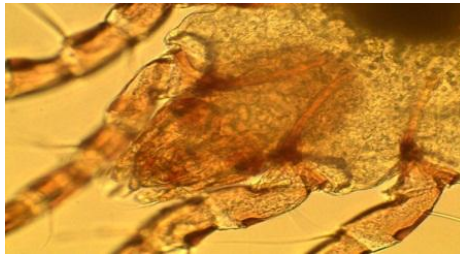
مختلف پوست با ذره بین مورد بررسی قرار گرفت. انگل های جدا شده در ظروف مخصوص حاوی الکل 96٪ به همراه گلیسرین 5٪ قرار گرفتند به منظور شناسایی انگل ها از تک تک نمونه ها لام تهیه شده و

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه، در مجموع از 4 پرنده مورد بررسی، هر 4 پرنده دارای آلودگی به جرب مگنینیا کوبیتالیس بودند. این جرب فاقد منافذ تنفسی است و پاها به بادکش هایی ختم می شوند که ساقه کوتاه دارند (شکل 1 و 2). در جرب ماده اندازه همه پاها یکسان است، در جرب نر پاها سوم بسیار بلندتر از سایر پاها می باشند و در انتهای بدن 2 زائده دارای بادکش جفتگیری دیده می شود. (4) مطالعات اندکی در کشور بر روی انگل های خارجی کبوتر چاهی انجام گردیده است. در بررسی اسلامی و همکاران بر روی آلودگی کرمی لوله گوارش کبوتر چاهی در شهرستان ایلام دو گونه سستود به نام رایه تینا ماگنی نومیدا و یک مورد رایه تینا تتراگونا و یک نماتود بنام کیلوسپیرورا هامولوزا گزارش گردید (2). در بررسی

شکل 1- تصویر میکروسکوپی مگنینیا کوبینتالیس

شکل 2- تصویر بادکش ها

منابع

- 1- **Borji, H., E. Moghaddas, Gh. Razmi and M. Azad.** (2012). A survey of ecto- and endo-parasites of domestic pigeons (*Columba livia*) in Mashhad, Iran. Iranian Journal of Veterinary Science and Technology. 4 (2): 37-42. **(In Persian)**
- 2- **Eslami, A., H. Rounagi, M. Nazarbaigy.** (2012). Investigation of worm Contamination of rock dove Digestive Tract in Ilam City. Journal of Veterinary laboratory research. 4 (1): 212-212. **(In Persian)**
- 3- **GalychPour, M., M. Ebrahimi, O. Mozafari, Kh. Rajabizadeh, A. Mubarak, H. Ghaffari, B. Nezami and F. Hosseini.** (2009). Iranian Wildlife. Talae press, Tehran. **(In Persian)**
- 4- **Haddadzadeh, H.R., and P. Khazraenia.** (2009). The Arthropods of humans and domestic animals. University of Tehran press, Tehran. **(In Persian)**
- 5- **Radfar, Mh. E. Norouzi, M. Mirzaei and H. Rezaei.** (2011). A Survey of parasites of Domestic Pigeons (*Columba livia domestica*) in South Khorasan, Iran. Veterinary Research 4 (1): 18-23. **(In Persian)**

